

Inhoud

Voorwoord	9
Hoofdstuk 1. Opzet tot kritiek van de narratieve rede	11
1.1 Inleiding	11
1.2 'Recht en literatuur': achtergrond en relevantie	13
1.2.1 Het ontstaan van 'Recht en literatuur' en de traditionele indeling	15
1.2.2 Uitdagingen voor 'Recht en literatuur'	18
1.3 Literatuur en het morele oordeelsvermogen	21
1.3.1 Plato en Aristoteles: censuur en universaliteit	22
1.3.2 Narratieve ethiek en het ethische appèl van literatuur	26
1.3.3 Empathie en het belang van inleving	35
1.4 Narratieve rechtsethiek: de toepassing op het recht	41
1.4.1 Het wetenschappelijk paradigma in recht en rechtsvinding	43
1.4.2 Rechtsvinding en het juridisch inlevingsvermogen	47
1.5 Aanpak en afbakening	51
1.5.1 Methodologie, verantwoording literatuur en romankeuze	52
1.5.2 Opbouw	57
Hoofdstuk 2. Broederschap, persoon en recht	61
2.1 Inleiding	61
2.2 'Aantekeningen uit het ondergrondse': een ongemakkelijke bekentenis	66
2.2.1 Bewustzijn en het Kristallen Paleis	69
2.2.2 Dostojevski's verzet tegen de utopie van de nieuwe mens	72
2.3 'De droom' en de oorspronkelijke gemeenschap	81

2.3.1	Een duistere hemel en een verlichte ster	82
2.3.2	Broederschap en het sociaal contract	89
2.4	'De gebroeders Karamazov': als alles geoorloofd is	95
2.4.1	Een ontmoeting met de Karamazovs	97
2.4.2	'Een gerechtelijke dwaling'	101
2.4.3	Dialogiciteit en 'de persoon van de idee'	109
2.5	Slotbeschouwing	112
 Hoofdstuk 3. Woord en ontmoeting		 117
3.1	Inleiding	117
3.2	'In den beginne is de relatie'	122
3.2.1	Eerste deel: ontmoeting, geest en liefde	124
3.2.2	Tweede deel: ervaring, grens en eigenwezen	128
3.2.3	Derde deel: het eeuwige Jij en de volkomen betrekking	135
3.3	De gemeenschap van Ik en Jij	140
3.3.1	Het midden en het doen van recht	141
3.3.2	Rechtsvinding en dialoog	143
3.3.3	Een eerste problematisering van empathie: surrogaat voor de ontmoeting	147
3.4	Slotbeschouwing	153
 Hoofdstuk 4. Verleidingen en valkuilen van de <i>narratio</i>		 159
4.1	Inleiding	159
4.2	'Walging': noodzakelijkheid versus contingentie	163
4.2.1	De walging van Roquentin	165
4.2.2	De zijnsleer van Sartre	170
4.3	Het leven als verhaal: de <i>narratio</i> als constructie	176
4.3.1	Sartres kritiek op narrativiteit	181
4.3.2	Een tweede problematisering van empathie: narratief verstaan	188
4.4	Slotbeschouwing	195

Hoofdstuk 5. Recht, empathie en het absurde	203
5.1 Inleiding	203
5.2 De ongrijpbare Meursault	207
5.2.1 ‘De vreemdeling’: eerste deel	208
5.2.2 De mens als vreemdeling	213
5.2.3 Meursault en de absurde levenshouding	217
5.3 De persoonlijke benadering in het recht	221
5.3.1 De welwillende advocaat en de empathische rechter	222
5.3.2 Het absurde en het probleem van het conformisme	229
5.3.3 Een derde problematisering van empathie: juridisch inlevingsvermogen	234
5.4 Slotbeschouwing	239
Hoofdstuk 6. Conclusie: kritiek van de narratieve rede	243
6.1 Inleiding	243
6.2 De grootinquisiteur en de verzoeken van Christus	247
6.2.1 Het requisitoir: ‘Ik wil uw liefde niet, omdat ik u zelf niet liefheb’	248
6.2.2 De eerste verzoeking: brood en gehoorzaamheid	249
6.2.3 De tweede verzoeking: elitarisme en de onmogelijkheid van de liefde	251
6.2.4 De derde verzoeking: het aardse koninkrijk en universele eenwording	252
6.3 ‘Maakt ons desnoods tot slaaf’: gevolgen voor staat en recht	255
6.3.1 Christendom en theocratie	256
6.3.2 De staat als kerk en de gemeenschap van Ik en Jij	258
6.4 De narratieve rede als verzoeking van de narratieve rechtsethiek	262
6.4.1 Empathie als surrogaat van de ontmoeting	262
6.4.2 Narratief verstaan: het vreemde ‘eigen’ maken	264
6.4.3 Implicaties van de werking van empathie en de narratieve rede	266
6.5 Recht en literatuur in dialoog: het existentiële appèl van literatuur	268

Bibliografie	273
Index van zaken en personen	289
Curriculum vitae	295